

14. Класифікація видів економічної діяльності ДК 009:2010: Національний класифікатор України. Чинний від 01.01.2012 р. (із змінами і доповненнями, внесеними наказом Державного комітету України з питань технічного регулювання та споживчої політики від 29 листопада 2010 року N 530).

15. Довідка про динаміку туристичних потоків в Україні за 2010 рік / за даними Адміністрації Держприкордонслужби України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.tourism.gov.ua>

16. Рейтинг туроператорів України. Метод: CATI (телефонне опитування). Виборка: 600 туристичних агентств України, репрезентативно по регіонах. 5-12.08.2011р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.umg.ua/ru>

УДК 620.9

Кицькай Л.І.,
к.т.н., доцент, зав.кафедри загальноекономічних дисциплін
ПВНЗ «Тернопільський комерційний інститут»

ЕНЕРГОЕФЕКТИВНІСТЬ В УКРАЇНІ: АНАЛІЗ, ПРОБЛЕМИ ТА ШЛЯХИ ПІДВИЩЕННЯ

Постановка проблеми. Економічне зростання України значно залежить від рівня забезпечення енергоносіями, потенціалом енергоефективності та рівнем їх використання у промисловості. Низька ефективність діяльності паливно-енергетичного комплексу (ПЕК) призвела до того, що в Україні енергомісткість постійно зростає, що у 2-3 рази перевищує цей показник у зарубіжних країнах. Сьогодні у ПЕК зношеність виробничих фондів становить понад 60%, а відношення річних інвестицій у розвиток енергетики становить близько 1% (при нормі 4-5%), що не дозволяє компенсувати навіть зменшення виробничих потужностей. Для вирішення цієї проблеми в країні доцільно проводити активні енергозберігаючі заходи, дотримуватись головних вимог енерго- та ресурсозбереження, залучаючи різноманітні механізми, способи та засоби реалізації енергетичної політики України. Ключовою умовою успішної реалізації таких заходів із енергозбереження є достатність фінансування ПЕК країни. За результатами пілотного «Рейтингу енергоефективності регіонів» Україна має щорічний потенціал енергоефективності національної економіки на рівні 11,8 млрд. євро, а загалом у країні він складає близько 52% від країн ЄС.

Дослідження сучасного стану витрат і збереження всіх видів енергії у промисловості свідчить про те, що питання розробки обґрунтованої системи заходів щодо формування та оцінювання потенціалу енергозбереження є вкрай актуальним.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Теоретичні і прикладні наукові дослідження щодо розробки та реалізації заходів із енергозбереження проводилися ще на початку ХХ століття. У наукових працях В.І. Гордєєва, В.А. Жовтянського, Є.П. Забело, В.Г. Кузнецова, С.О. Кукель-Краєвського, О.М. Суходоля обґрунтована доцільність управління та фактори впливу на національну економіку [1; 2]. Проблеми забезпечення економічної безпеки, енергозбереження та підвищення конкурентоспроможності досліджено у роботах [3-5]. Основні теоретичні та прикладні розробки В.М. Геєця, С.Ф. Єрмілова, Н.В. Мици, В.П. Розена, Ю.П. Яценка, були присвячені проблемам зменшення енергоємності економіки України, забезпечення промисловості енергетичними ресурсами, обґрунтуванню рівня енергоефективності [6-8]. Водночас не вирішеними залишаються питання визначення та вдосконалення оптимальних шляхів реалізації енергозберігаючих заходів в економіці України з урахуванням техніко-економічних чинників.

Постановка завдання. Метою дослідження є визначення основних проблем у галузі енергетики та шляхів підвищення енергозбереження і енергоефективності в Україні.

Виклад основного матеріалу дослідження. Енергозбереження є одним із напрямків діяльності енергетичної політики України щодо розподілу, використання та економічного витрачання ПЕР у національному господарстві.

На забезпечення раціонального й економічного витрачання енергоресурсів давно звертається значна увага в Україні. Проте, можна стверджувати, що це завдання у науковому плані вперше було сформульовано в Радянському Союзі ще на початку 1930-х рр., задовго до того, як ними почали ґрунтовно займатися в Західній Європі. У 1950-1970-ті роки вченими була розроблена теоретична та законодавчо-нормативна база для вирішення основних завдань енергозбереження. Наукові теоретичні положення та розробки із енергозбереження відомих вчених Б.Н. Авілова-Карноухова, В.І. Вейца, А.З. Горщикова, І.В. Гофмана, Б.А. Константинова, С.Л. Прузнера, А.А. Тайца, П.П. Ястребова широко впроваджувалися у виробництво.

Нині наукові розробки упроваджуються на загальнодержавному рівні, зокрема державні програми з енергозбереження; диференційовані тарифи на електроенергію, що стимулюють енергозбереження; концепції, технічні вимоги та типові рішення щодо побудови автоматизованих систем обліку енергетичних ресурсів в умовах функціонування світового енергоринку. Науково-дослідні та енергетичні організації працюють над проблемами сучасної енергетики, розробкою і впровадженням нових видів енергії, а також заходів із енергозбереження в Україні, реалізація яких неможлива без створення належної нормативної бази.

Національні документи України в енергетичній сфері регулюють питання енергозбереження, енергоефективності та встановлюють відповідну компетенцію органів державної влади, наділяючи їх необхідними повноваженнями. Окремі законодавчо-нормативні документи у сфері енергозбереження безпосередньо стосуються питань скорочення використання енергії, практичних можливостей реалізації заходів із енергозбереження та механізми їх фінансування [9, 10]. Хоча нині у сфері енергоефективності діють близько 50 національних стандартів групи «Енергозбереження», проте, в Україні не існує чіткого механізму стимулювання впровадження енергоощадних заходів, немає правил і механізмів їх регулювання, але є економічне стимулювання енергоефективності.

Згідно із законодавством України [11] енергозбереження – діяльність (організаційна, наукова, практична, інформаційна), яка спрямована на раціональне використання та економне витрачання первинної та перетвореної енергії і природних енергетичних ресурсів у національному господарстві і яка реалізується з використанням технічних, економічних та правових методів. Енергоефективність та енергозбереження взаємопов'язані, оскільки енергозбереження є головним чинником підвищення рівня ефективності використання ПЕР. Поняття енергоефективності є дещо ширшим і містить не лише напрями безпосереднього енергозбереження, а й непрямі, які призводять до зниження споживання ПЕР. Енергоефективність характеризує ступінь використання енергії на одиницю кінцевого продукту.

Аналіз проекту Закону України «Про енергоефективність» [12] показав, що взаємопов'язані між собою терміни «енергоефективність» та «неефективне використання паливно-енергетичних ресурсів» визначені недостатньо конкретно (ст. 1). Основні визначення, що містяться у проекті (енергоефективність, енергоефективні заходи та ін.), визначаються через термін «ефективне використання», тобто передбачають ефективне використання ПЕР. Наприклад, енергоефективні заходи – заходи, спрямовані на підвищення ефективності використання паливно-енергетичних ресурсів порівняно з іншими способами їх використання та мінімізацію витрат ПЕР. Проте, чітке визначення ефективності використання відповідних ресурсів у проекті по суті відсутнє.

З метою врегулювання енергозбереження та енергоефективності в Україні було прийнято низку державних документів, у яких визначені оптимальні шляхи вирішення проблеми підвищення енергоефективності будь-якої галузі промисловості України через інвестиційно-інноваційний розвиток [13-15]. Завдяки такому вибору забезпечується комплексний розвиток галузі за рахунок реалізації заходів, спрямованих на технічне оновлення виробництва, використання науково-технічного потенціалу країни і формування високотехнологічного виробництва.

Цапко-Піддубна О.І. у своїй праці [16] зазначила, що механізми реалізації політики енергоефективності – це певний вид політичних дій чи ринкових інтервенцій, що зумовлюють зменшення енергоспоживання та заохочують виробництво енергоефективних товарів та послуг. Узагальнюючи досвід вітчизняних і зарубіжних підприємств, варто зауважити, що інноваційну діяльність у державі необхідно здійснювати за механізмами регулювання політики енергоефективності, зокрема регулятивними й інформаційними механізмами, добровільними угодами щодо покращення енергоефективності та механізму міжнародної співпраці та міжнародних зобов'язань. Інвестиційно-інноваційна діяльність у сфері енергетики пов'язана з реалізацією основних принципів державної політики щодо енергозбереження через систему відповідних механізмів енергоефективності.

Рівень споживання енергоносіїв в Україні є практично втричі більшим, ніж у країнах ЄС, а тому потенціал для розвитку ефективного використання енергії в українських компаніях є величезним. Ринок інвестицій в Україні у різних галузях знаходиться на початковому етапі. Але, враховуючи постійне та неunikненне зростання цін на енергоносії та участь у СОТ, збереження конкурентоспроможності на світовому ринку можливе шляхом зменшення споживання енергії, тобто завдяки інвестиціям в ефективне її використання. Промислові підприємства та ЖКГ, запроваджуючи заходи енергозбереження, мають намір отримати прибуток від упроваджених заходів і підвищення енергоефективності фірми як за рахунок власних, державних коштів, так і коштів вітчизняних та зарубіжних інвесторів. Основний аргумент – зниження витрат на електроенергію та природний газ, що одразу позитивно відобразиться на доходах підприємства. При цьому зростає конкурентоспроможність компанії, зокрема при зростанні цін на енергоносії. Продуктивність виробництва гальмується неефективними виробничими процесами, що пов'язано із способом використання енергії. Вдосконалення останнього автоматично покращує продуктивність і підвищує доходи компанії. Доходи підприємства також зростатимуть завдяки торгівлі квотами на викиди в довкілля. Залежність від цін на енергоносії стає меншою – менші й ризики компанії. Скорочення

енергоспоживання також приводить до скорочення викидів, від чого покращується екологічний стан та імідж підприємства. Такі інвестиції можуть принести низку додаткових позитивних результатів (рис.1).

Рис. 1. Переваги здійснення інвестицій у розвиток відновлюваної енергетики

Джерело: [17]

Заниження рівня заробітної плати працівників підприємств, відмова від довгострокових інвестицій на модернізацію виробничих потужностей, застосування схем уникнення оподаткування є неприйнятним для розвитку держави. Такі підходи не сприяють підвищенню ефективності використання ПЕР національної економіки, зумовлюють збереження високого рівня енергоемності ВВП України та обсягів споживання дефіцитних енергоресурсів, що є загрозою національній безпеці України. З метою покращення економічного стану і забезпечення конкурентоспроможності ПЕК України на енергоринках світу, Радою національної безпеки і оборони України прийнято Рішення «Про стан реалізації державної політики щодо забезпечення ефективного використання паливно-енергетичних ресурсів» та розроблено концептуальні засади державної політики щодо забезпечення енергоефективності в країні [17].

Енергоефективність виступає критерієм якості функціонування економічної моделі держави, злагодженої взаємодії між суб'єктами господарювання, які мають сприяти підвищенню рівня енергоефективності виробництва, оскільки це безпосередньо впливає на його рентабельність і, відповідно, їх прибутки. Держава зацікавлена у підвищенні ефективності використання енергоресурсів національною економікою, оскільки це дозволяє їй збільшити базу оподаткування та зменшити державні витрати (видатки на енергозабезпечення бюджетних установ), посилити свій вплив на світових ринках та підвищити рівень енергетичної безпеки. Для населення підвищення енергоефективності дозволяє збільшити рівень доходів і зменшити витрати на закупівлю енергетичних послуг. Для суспільства загалом — це шлях наближення до рівня сталого розвитку.

Державна політика щодо енергоефективності має бути спрямована на створення умов господарювання, які дозволять забезпечити постійно зростаючі суспільні потреби, зростання ВВП за мінімальних витрат енергоресурсів. Результативність такої політики відображається у досягненні цільових значень системи показників енергоефективності підприємства та країни, зокрема [18]:

1. Показники енергоефективності є прямі, тобто такі, які безпосередньо визначають ефективність використання ПЕР: питомі витрати ПЕР на одиницю продукції (послуг, робіт); коефіцієнти корисного використання (ККВ) енергії; ККД окремих агрегатів, технологічних процесів; енергоемність випуску продукції; енергоемність ВВП (ВДВ); паливоємність; електроенергоемність; теплоенергоемність та ін.

2. Непрямі (комбіновані), у яких ефективність використання ПЕР прямо не відображається, але значно залежить від рівня та структури використання ПЕР: середня ціна одиниці спожитих ПЕР; середня ціна одиниці спожитого органічного палива; середня вартість одиниці спожитих ПЕР на одиницю продукції (послуг, робіт); енергоемність основних виробничих фондів (ОВФ); електроенергоемність ОВФ та ін.

3. Вартісні: вартість спожитих ПЕР на одиницю обсягу випуску продукції; вартість спожитих ПЕР на одиницю обсягу ВВП; вартість спожитих ПЕР на одиницю обсягу ВДВ; вартість спожитого палива

на одиницю обсягу випуску; вартість спожитої електричної енергії на одиницю обсягу випуску; вартість спожитої теплової енергії на одиницю обсягу випуску; частка витрат на ПЕР в обсязі проміжного споживання (випуску); частка витрат на паливо в обсязі проміжного споживання (випуску); частка витрат ПЕР у собівартості продукції (послуг, робіт).

4. **Натуральні:** питомі витрати (прямі) палива на одиницю продукції, послуг, робіт; питомі витрати (прямі) електроенергії продукції, послуг, робіт; питомі витрати (прямі) теплової енергії продукції, послуг, робіт.

Енергоємність валового внутрішнього продукту (ЕВВП) – узагальнюючий макроекономічний показник, що характеризує рівень витрат паливно-енергетичних ресурсів на одиницю виробленого валового внутрішнього продукту. ЕВВП - одна з фундаментальних характеристик енергоефективності економіки кожної країни. Динаміка енергоємності ВВП України за 2000-2011 р.р. зображена на рис. 2.

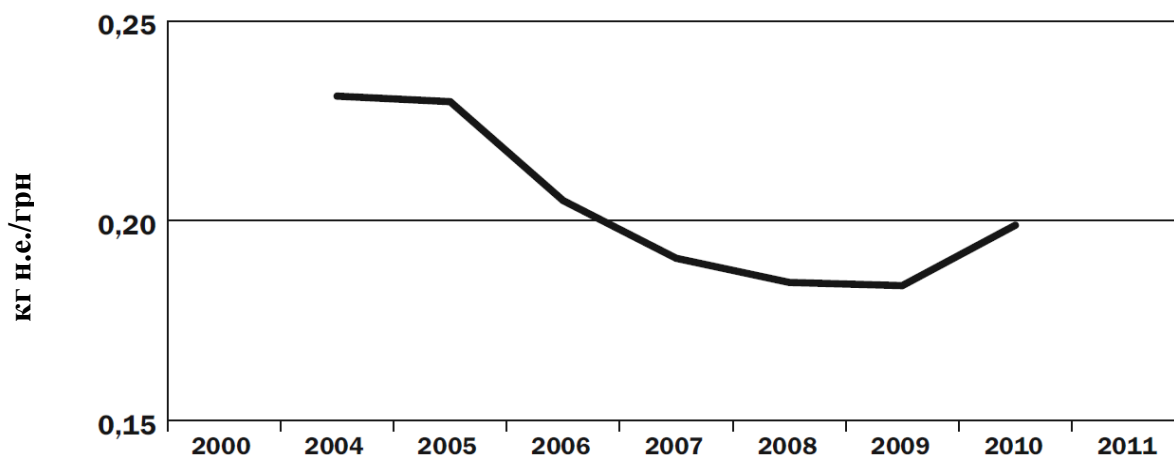

Рис. 2. Енергоємність ВВП України за 2000-2011 р.р.

Джерело: [19]

Особливості застосування тих чи інших показників ефективності використання ПЕР визначаються встановленими стандартами, методиками для проведення їхніх розрахунків. Система розрахунків таких показників дає можливість оцінити результати впровадження енергоефективного проекту на підприємстві: динаміку енергоємності виробництва одиниці продукції (робіт, послуг); динаміку витрат ПЕР; забезпечення економії коштів на утримання підприємства, за рахунок запровадження відповідних енергозберігаючих заходів та проектів.

Досвід держав-членів Європейського Союзу вказує на необхідність дотримання принципу відповідності між управлінським впливом і встановленим показником (групою показників) енергоефективності, що дозволить чітко визначити цілі, оцінити результативність та ефективність управлінських дій та їх узгодженість із законодавством ЄС. Дотримання цього принципу потребує вироблення такої системи показників енергоефективності, яка б відображала всю сферу регулювання енергоефективності.

Результати досліджень законодавчо-нормативної бази у галузі енергетики та статистичних даних дали можливість визначити низку першочергових чинників в енергетичному секторі, що перешкоджають економічному і соціальному розвитку та енергетичній безпеці України [20]. Необхідно зазначити, що стан енергоємних галузей погіршується внаслідок старіючих основних фондів в усій системі енергопостачання. Системи централізованого тепlopостачання, які забезпечують половину тепла для промисловості та опалення майже 55% домогосподарств, мають нагальну потребу в модернізації та запровадженні тарифної системи, що базується на споживанні та покриває повні витрати. Фонд будівель і споруд знаходиться у незадовільному стані. Стосовно прозорості в енергетичному секторі, то спостерігається недостатній облік енергетичних потоків, обмежену звітність та засоби впливу, слабку реалізацію верховенства закону та правил ціноутворення, непослідовність регуляторної політики держави, субсидування та недостатніх стимулів для інвестицій в енергоефективність.

У 2012 р. національну енергетичну стратегію [13] було переглянуто, з урахуванням певних недоліків енергетичної сфери, а також був оприлюднений для обговорення в червні 2012 року Проект «Оновлення Енергетичної стратегії України на період до 2030 року» [21]. Проголошена стратегія вирішення завдань в енергетичному секторі містить: розробку комплексної та ефективної нормативно-правової бази для сприяння конкуренції, дерегуляції та диверсифікації джерел постачання енергії; нарощування розробки внутрішніх енергоресурсів; заходи щодо підвищення енергоефективності; ціноутворення, що покриває витрати; поліпшення умов для залучення приватних інвестицій.

Результати досліджень дозволили сформулювати пріоритетні напрями енергозбереження з метою підвищення рівня енергоефективності в Україні шляхом упровадження таких заходів:

- удосконалення законодавства та системи стандартизації у сфері енергоефективності, відновлюваних джерел енергії та видів палива;
- оптимізація структури енергетичного балансу держави;
- удосконалення механізмів ціноутворення на ПЕР;
- проведення енергетичного аудиту споживачів енергоресурсів із метою запровадження енергозберігаючих заходів;
- запровадження механізмів підтримки впровадження приладів обліку використання ПЕР;
- запровадження вимог щодо енергоефективності обладнання, товарів, робіт і послуг;
- удосконалення методик проведення розрахунків показників енергоефективності;
- участь України у міжнародних угодах, проектах з питань енергоефективності;
- залучення значних і довгострокових інвестицій для забезпечення модернізації, сталого розвитку, безпеки та конкурентоспроможності енергозбереження;
- розробити програми реалізації заходів із енергозбереження, включаючи сприяння доступу до кредитів та усунення правових обмежень для інвестицій в енергоефективність;
- розробити програми та створити партнерства, спрямовані на підвищення можливостей місцевих кредиторів, муніципалітетів та асоціацій власників житла для розробки привабливих для фінансування проектів з енергоефективності;
- розробка заходів із стимулювання поширення систем енергоменеджменту в енергоємних галузях промисловості;
- удосконалити методіку через полегшення доступу до послуг з енергоаудиту;
- своєчасні грошові виплати по «зеленому тарифу»;
- адаптація механізмів державного управління до принципів та вимог законодавства ЄС.

Висновки з даного дослідження. У роботі проведено аналіз законодавчо-нормативної бази з проблем енергозбереження та покращення енергоефективності в Україні. У процесі дослідження визначено чинники, які впливають на енергоефективність і використання ПЕР, а також основні перспективні заходи, які необхідно впроваджувати в країні, з метою покращення енергоефективності, що призведе до прибутковості підприємств та економії енергетичних ресурсів. З метою покращення енергоефективності в галузі енергозбереження є низка невіршених завдань, які необхідно розв'язати – здійснення інноваційної діяльності в галузі енергозбереження, а також упровадження і фінансування пілотних організаційних, інформаційних та інвестиційних проектів.

Література

1. Жовтянський В. А. Стратегія енергозбереження в Україні: Аналітично-довідкові матеріали / Колективна монографія в 2-х томах / За ред. Жовтянського В. А., Кулика М. М., Стогнія Б. С. – Т.1: Загальні засади енергозбереження. – К. : Академперіодика, 2006. – 510 с.; Т.2: Механізми реалізації політики енергозбереження, 2006. – 600 с.
2. Суходоля О. М. Фактори впливу на енергоефективність національної економіки / О. М. Суходоля // Вісник Національної академії державного управління при Президенті України. – 2005. – № 1. – С. 236–247.
3. Власюк О. С. Конкурентоспроможність енергетики: стан, проблеми, перспективи / О. С. Власюк, Д. К. Прейгер // Стратегічна панорама. – 2009. – № 2. – С. 26–35.
4. Сердюк Т. В. Організаційно-економічний механізм енергозбереження в промисловості: монографія / Т. В. Сердюк. – Вінниця : УНІВЕРСУМ-Вінниця, 2005. – 154 с.
5. Бараннік В. О. Ефективність енергоспоживання в державі як індикатор конкурентоспроможності. Міждержавні співставлення [Електронний ресурс] / В. О. Бараннік // Економічний вісник НТУУ «КПІ». – Режим доступу: http://economy.kpi.ua/files/files/3_kpi_2010_7.pdf
6. Енергоефективність як ресурс інноваційного розвитку: Національна доповідь про стан та перспективи реалізації державної політики енергоефективності у 2008 році / [Ермілов С. Ф., Гаєць В. М., Яценко Ю. П., Григоровський В. В., Лір В. Е. та ін.]. – К. : НАЕР, 2009. – 93 с.
7. Мица Н. В. Сутність та проблеми енергозбереження в Україні [Електронний ресурс] / Н.В. Мица // Сталій розвиток економіки. – Режим доступу : http://www.nbuv.gov.ua/portal/soc_gum/sre/2011_4/40.pdf
8. Планирование оптимального использования потенциала энергосбережения промышленных предприятий Украины / В. П. Розен, А. И. Соловей, А. В. Чернявский, М. А. Казмирук // Технічна електродинаміка. – 2006. – № 5. – С. 59–68.
9. Аналітична записка «Виклики для енергетичної безпеки України: сучасний стан – 2010» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.icps.com.ua/files/articles/58/24/Energy_Strategy_UKR.pdf
10. Приступа М. Енергозбереження в Україні: правові аспекти і практична реалізація / М. Приступа, М. Болонко. – Рівне: О.Зень, 2011. – 56 с.

11. Закон України «Про енергозбереження» / Відомості Верховної Ради України (ВВР). – 1994. – № 30. – С. 283.
12. Проект Закону України «Про енергоефективність» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb_n/webproc4_1?pf3511=35895%20
13. Енергетична стратегія України до 2030 року [Електронний ресурс]. – Режим доступу: www.aes-ukraine.com/documents/5390.html - 48k
14. Про затвердження Галузевої програми підвищення енергоефективності економіки України шляхом впровадження інновацій на 2010-2014 роки [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://document.ua/pro-zatverdzhennja-galuzevoyi-programi-pidvishennja-energoef-doc19499.html>
15. Галузева Програма енергоефективності та енергозбереження на період до 2017 року [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://industry.kmu.gov.ua/control/uk/archive/docview?typeld=70489>
16. Цяпко-Піддубна О. І. Аналіз механізмів реалізації політики енергоефективності / О. І. Цяпко-Піддубна // Науковий вісник НЛТУ України. – 2009. – Вип. 19.11. – С. 300–311.
17. Рішення Ради національної безпеки і оборони України «Про стан реалізації державної політики щодо забезпечення ефективного використання паливно-енергетичних ресурсів» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/n0023525-08>
18. Мітрахович М. М. Методика розрахунку основних показників енергоефективності підприємства [Електронний ресурс] / М. М. Мітрахович, І. С. Герасимчук // Наукоємні технології. – 2009. – № 3. – Режим доступу до журн.: http://www.nbu.gov.ua/portal/natural/nt/2009_3/20.pdf
19. Загрози енергетичній безпеці України в умовах посилення конкуренції на глобальному та регіональному ринках енергетичних ресурсів: аналіт. доп. / [Сменковський А. Ю., Воронцов С.Б., Бегун С. В., Сидоренко А. А.]. – К. : НІСД, 2012. – 136 с.
20. Енергетична політика за межами країн – членів МЕА: УКРАЇНА 2012 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.qclub.org.ua/wp-content/uploads/2012/10/IEA_Ukraine-report-2012_summary-plus-ukr.pdf
21. Оновлення Енергетичної стратегії України на період до 2030 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://mpe.kmu.gov.ua/fuel/control/uk/publish/article?art_id=222035

УДК 330.142.23

Філатов В.М.,
к.е.н., доцент, доцент кафедри політичної економії
Харківський національний економічний університет

ШЛЯХИ РЕФОРМУВАННЯ МОНЕТАРНОЇ СТРАТЕГІЇ В УКРАЇНІ

Постановка проблеми. Монетарний інструментарій є одним із найважливіших знарядь впливу держави на економічні процеси у розвинутій ринковій економіці. За роки ринкової трансформації вітчизняної економіки уже склались монетарні знаряддя її регулювання, використання яких дає змогу успішно здійснювати фінансову стабілізацію та досягати економічної збалансованості загалом. Проте, цілісної системи макроекономічного регулювання з потужним монетарним інструментарієм в Україні ще не створено. Помітною є розбалансованість окремих сфер вітчизняної економіки, немає належної довіри економічних суб'єктів до монетарної політики держави, що породжує значні інфляційні очікування, високі процентні ставки, які несприятливо позначаються на макроекономічному середовищі.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблеми монетарної стратегії, вперше розглянуті західними дослідниками, в останні роки знайшли широке відображення в працях багатьох вітчизняних науковців, зокрема, А. Гальчинського, А. Гриценка, О. Петрика, П. Юхименко, О. Яременка та інших економістів. Спеціалісти відмічають, що реалізація монетарної політики традиційно стикається з двома проблемами: лагами у змінах цільових показників і якістю інформації, на основі якої приймаються рішення. Також дискусійними залишаються питання зміни монетарного режиму як необхідного і неминучого історичного етапу розвитку монетарної системи. В Україні не в повній мірі працюють принципи та механізми грошово-кредитної політики, перевірені світовою практикою. Так, у нашій країні відсутня пряма кореляція між динамікою пропозицій грошової маси та динамікою цін, відсутня кореляція між обліковою та кредитною ставкою комерційних банків [1]. Саме тому проблеми монетарної стратегії потребують подальшого вивчення.

Постановка завдання. Метою статті є дослідження монетарних інструментів макроекономічного регулювання, форм та методів їх використання, механізмів їх впливу на основні економічних змінних у економіці України.